

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1855/2017
30.05.2018. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Миломира Николића, председника већа, Марине Говедарица и Слађане Накић Момировић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Владимир Пантелић, адвокат из ..., против тужених ББ, ВВ и Друштва за новинско-издавачку делатност „ГГ“ д.о.о. сви из ..., чији је заједнички пуномоћник Душан Стојковић, адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду ГжЗ 57/17 од 21.03.2017. године, на седници одржаној 30.05.2018. године, донео је

Р Е Ш Е Њ Е

УСВАЈА СЕ ревизија тужиоца и **УКИДА** пресуда Апелационог суда у Београду ГжЗ 57/17 од 21.03.2017. године и предмет **ВРАЋА** истом суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду ПЗ 299/16 од 29.11.2016.године ставом I изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца па су обавезани тужени да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због повреде части и угледа солидарно исплате износ од 300.000,00 динара са законском затезном каматом. Ставом II, обавезан је тужени ВВ да као одговорни уредник објави наведену пресуду у првом следећем издању недељних новина „ГГ“, а ставом III одбијен је као неоснован исти тужбени захтев у погледу објављивања пресуде према туженим ББ и Друштву за новинско-издавачку делатност „ГГ“. Ставом IV изреке, тужени су обавезани да тужиоцу солидарно накнаде трошкове парничног поступка у износу од 52.600,00 динара.

Одлучујући о жалби тужених Апелациони суд у Београду је 21.03.2017. године донео пресуду ГжЗ 57/17 којом је преиначио пресуду Вишег суда у Београду ПЗ 299/16 од 29.11.2016. године, тако што је одбио захтев тужиоца да му тужени на име накнаде нематеријалне штете због повреде части и угледа солидарно исплате износ од 300.000,00 динара са законском затезном каматом, одбио захтев тужиоца да тужени ВВ буде обавезан да као одговорни уредник објави пресуду у првом следећем издању недељних новина „ГГ“ и обавезао тужиоца да туженима на име трошкова поступка исплати износ од 89.700,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права. Ревизијске разлоге је образложио и ревизијски предлог изнео.

Тужени су на ревизију писмено одговорили.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС и 55/14) Врховни касациони суд је нашао да је ревизија основана.

Према утврђеном чињеничном стању ... године на насловној страни штампаног издања недељника „ГГ“ објављена је фотографија тужиоца и наслов: „...“, а у унутрашњем делу издања текст са истим насловом. Оснивач недељника је тужени Друштво за новинско-издавачку делатност „ГГ“, на дан ... године, главни уредник је био тужени ВВ, а аутор предметног текста је тужена ББ. У тексту је, између осталог, написано да рушење у ... није било могуће без знања и помоћи Позивом на податке из извештаја заштитника грађана од ... године дат је опис догађаја у ноћи ... године, у делу ... познатијем као У извештају је наведено и да пропусти у раду органа и службеника полиције у свим догађањима у ... нису резултат пропуста појединца, већ су спроведени у оквиру раније припремљеног плана и издатих налога, при чему полицијски службеници и старешине, укључујући начелника Полицијске управе за град Београд и вршиоца дужности директора полиције нису знали или нису смели да саопште име налогодавца, те да је ускраћивање, односно давање неистинитих података део напора да се заштити права природа спорног случаја. Даље је наведено да је заштитник грађана закључио да су у поступку контроле утврђене чињенице и околности које недвосмислено указују да је у раним јутарњим часовима ... у ... насељу ... већем броју грађана прекршено право на слободу и безбедност, неповредивост физичког и психичког интегритета и заштиту имовине, дрским, насилничким и вандалским понашањем веће групе маскираних лица, а да надлежни државни орган-полиција при Министарству унутрашњих послова иако је обавештен од више грађана није реаговао и нису предузете мере и радње које су за такав случај прописане и потребне. С обзиром на све околности и тежину случаја Заштитник грађана је оценио да се ради о организованом кршењу права грађана, усклађеном на више нивоа између више државних и недржавних субјеката. Тужилац, пре објављивања спорног текста, није контактиран од стране новинара, на објављене информације није реаговао у смислу члана 83. став 1. Закона о јавном информисању и медијима већ је ... године упутио саопштење преко Одељења за медије и комуникације ..., у коме је негирао објављене информације, које се односе на њега и функцију коју обавља наводећи да се ради о „ноторним лажима“.

Наведено чињенично стање другостепени суд је оценио као правилно и потпуно утврђено. Позивајући се на одредбе чланова 5, 9, 73, 79, 112-116. и 120. Закона о јавном информисању и медијима, на члан 199. и 200. Закона о облигационим односима, члан 18. став 3. Устава Републике Србије, члан 10. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода и више

пресуда Европског суда за људска права у Стразбуру, другостепени суд је нашао да је првостепени суд погрешно применио материјално право, па је применом одредбе члана 394. тачка 4) ЗПП преиначио пресуду првостепеног суда и одбио тужбени захтев. Своју одлуку је образложио изношењем ставова да када је у питању слобода штампе битно је и објављивање гласина и оптужби које новинари нису у могућности да докажу, да штампа не би могла скоро ништа да објави ако би се захтевало да објављује само у потпуности проверене чињенице, да слобода изражавања обухвата и оне садржаје који могу да увреде, запање или узнемире како државу, тако и одређену групу људи, те да су границе прихватљиве критике у погледу државних службеника и политичара шире него у погледу других грађана. Исто тако другостепени суд је изнео став да тужилац нема право да потражује накнаду штете у овој правној ствари с обзиром да је изјавио да је сврха његовог захтева да „докаже јавности колики су тужени лажови“, па да зато не постоји основ за накнаду штете у смислу одредбе члана 200. Закона о облигационим односима.

Правно резонување другостепеног суда за сада није прихватљиво јер је засновано на погрешној примени материјалног права, а због тога нису на правилан начин цењене све битне чињенице.

И по оцени овог суда, као и по оцени Уставног суда и Европског суда за људска права у Стразбуру, границе прихватљиве критике увек су шире када је циљ критике политичар (јавни функционер). Границе критике у тим случајевима су широке, али ни тада нису апсолутне што значи да право на критику није неограничено. Опште је одређено да слобода медија може да се ограничи ради остваривања, поштовања и заштите права и угледа других лица (члан 29. став 3. Повеље о људским и мањинским правима; члан 19. став 3-а Међународног пакта о грађанским и политичким правима; члан 10. став 2. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода). Слобода изражавања предвиђена чланом 10. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода представља један од суштинских темеља демократског друштва, према ставу 2. она не важи само за „информације“ или „идеје“, које се прихватају или сматрају увредљивим, већ и за оно што вређа, шиканира или узнемирава (предмет *Caspells* против Шпаније и *Vogt* против Немачке). Права личности политичара и јавних функционера су суженија него истоврсна права других лица: они морају да толеришу и трпе више него остали, да подносе објављивање и оних лезионо способних информација о себи које други не морају, али слобода изражавања је ограничена и када су они предмет извештавања и критике њиховим правом на част и углед. Право на част и углед припада свим грађанима, па сходно томе заштита права на част и углед обухвата и политичаре, чак и кад не поступају у приватном својству, међутим у тим случајевима морају се услови за заштиту одмерити са интересима друштва на отворену дискусију о политичким стварима (*Lingens* против Аустрије).

С обзиром да су зајемчена права-право на слободу изражавања и право медија (чланови 46, 50. и 51. став 1. Устава Републике Србије) и право на част и углед (чланови 22. став 1. и 23. став 1. Устава Републике Србије), то када су та права у сукобу као у конкретном случају, требало је одмерити угроженост права тужиоца на достојанство личности и углед у односу на право медија на слободу

изражавања и тек након таквог упоређивања и одмеравања утврдити чије право је више угрожено спорним текстом. Другостепени суд није тако поступио и није извршио процену и одмеравање угрожености наведених права, већ је пружио заштиту само праву медија на слободу изражавања.

Став је и овог суда да се морају јасно разликовати изношење чињеница од изражавања мишљења или изношења вредносних судова, као и да се не може захтевати доказивање истинитости за изнете вредносне судове. Европски суд за људска права у Стразбуру је прихватио да се новинари могу, бар у одређеним околностима, ослонити на гласине када извештавају о питањима од јавног интереса на начин који је прихватиљив уколико покажу да су поступали разумно и у складу са професионалним, етичким стандардима, међутим и тада вредносни судови морају имати неки вид чињеничног основа будући да вредносни суд без чињеничне основе може бити претеран (Jerusalem против Аустрије).

Како из образложења побијане пресуде произилази да другостепени суд није имао све изнето у виду и није извршио процену и одмерио угроженост сукобљених а Уставом загарантованих права странака пре но што је одлучио о тужбеном захтеву и није имао у виду комплетан исказ тужиоца који је дао приликом саслушања у својству парничне странке када је из њега извео закључак у погледу постојања права тужиоца на заштиту части и угледа, а није било услова за преиначење побијане пресуде, Врховни касациони суд је применом члана 416. ЗПП одлуку другостепеног суда укинуо и предмет вратио на поновно одлучивање о жалби тужених. У новом поступку суд ће релевантне околноти сагледати у светлу примедби изнетих у овом решењу, па ће правилном применом материјалног права одлучити о тужбеном захтеву тужиоца.

С обзиром да одлука о трошковима поступка зависи од коначног исхода спора и постигнутог успеха странака укинута је и решење о трошковима парничног поступка.

Из наведених разлога одлучено је као у изреци.

**Председник већа-судија
Миломир Николић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић